

Asia: VM003:00/2017 VM/155/03.01.00/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 5 §, 6 § ja 7 §:n 1 momentin kumoamisesta

1. Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Maa- ja metsätalousministeriö pitää esitystä kannatettavana. Digitaalisia palveluita toteuttavien hallinnon toimijoiden kannalta olisi tärkeää, että sekä tiedon hallintaan että niihin liittyvien palveluiden kehittämiseen ja hallintaan liittyvä lainsäädäntö olisi selkeää, yhtenäistä ja mahdollisimman kokoavasti lainsäädännössä säädelyä.

2. Kommentit lakiehdotuksen pykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

1 luku: Yleiset säännökset

1§:n perusteluissa todetaan, että 'Käytännössä direktiivissä saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että digitaalisten palvelujen sisältö on suunniteltu siten, että kaikki käyttäjäryhmät voivat käyttää niitä ilman lisälaitteita tai avustavien laitteiden kanssa'. Tässä yhteydessä olisi hyvä korostaa direktiivin johdantolauseissa (28) kuvattua periaatetta, jonka mukaan direktiivin tarkoituksena ei ole rajoittaa julkisen sektorin elinten verkkosivustoilleen ja mobiilisovelluksiinsa saataville asettamaa sisältöä pelkästään saavutettavaan sisältöön. Kun ei-saavutettavaa sisältöä lisätään, julkisen sektorin elinten olisi, siinä määrin kuin se on kohtuudella mahdollista, lisättävä saavutettavat vaihtoehdot verkkosivustoilleen tai mobiilisovelluksiinsa.

Hallituksen esitysluonnoksen 3 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan lakia sovelletaan viranomaisen henkilöstöhallinnon digitaalisiin palveluihin. Kohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole täsmennetty, mitä ehdotetussa laissa tarkoitetaan henkilöstöhallinnon digitaalisilla palveluilla. Maa- ja metsätalousministeriö pitää välttämättömänä, että yksityiskohtaisissa perusteluissa yksilöidään nämä palvelut tarkemmin epäselvyyksien välttämiseksi.

Hallituksen esitysluonnoksen 3 §:n (Soveltamisala) 3 momentin 5 kohdan mukaan lakia ei sovellettaisi verkkokarttoihin ja karttapalveluihin, jos navigointikäyttöön tarkoitettujen karttojen olennainen tieto tarjotaan saavutettavassa digitaalisessa muodossa. Soveltamisalan rajausta perustuu saavutettavuusdirektiivin 1 artiklan 4 kohdan d alakohtaan. Saavutettavuusdirektiivin johdanto-osan

29 kohdan mukaan tarvitaan saavutettavia navigointitietoja auttamaan henkilöitä, jotka eivät voi käyttää asianmukaisesti visuaalisia tietoja tai monimutkaisia navigointitoimintoja, esimerkiksi sellaisten tilojen tai alueiden löytämiseksi, joissa tarjotaan palveluja. Käytännössä navigointikäyttöön tarkoitettu karttojen olennainen tieto tarkoittaa esimerkiksi riittävän tarkkaa postiosoitetta ja lähellä olevia joukko-liikenteen pysäkkejä, tai paikkojen tai alueiden nimiä, jotka mahdollistavat tilojen ja alueiden löytämisen, joissa tarjotaan palveluita. Tässä yhteydessä olisi hyvä täsmentää johdanto-osan 29 kohdan mukaisesti, että jos kartat on tarkoitettu navigointikäyttöön erotuksena maantieteellisestä kuvauksesta, voidaan tarvita saavutettavia tietoja auttamaan henkilöitä, jotka eivät voi käyttää asianmukaisesti visuaalisia tietoja tai monimutkaisia navigointitoimintoja, esimerkiksi sellaisten tilojen tai alueiden löytämiseksi, joissa tarjotaan palveluja. Tämä sanamuoto (jos kartat on tarkoitettu navigointikäyttöön erotuksena maantieteellisestä kuvauksesta) tarkoittaa käytännössä sitä, että tavanomaiset maantieteelliseen kuvaukseen käytetyt karttapalvelut ja palveluiden karttaikkunat eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan. Tämä on loogista, koska jonkin alueen maantieteellisiä piirteitä kuvaavien karttojen esittäminen jollakin muulla korvaavalla sähköisellä menetelmällä on lähes mahdotonta. Sähköiset kartat muodostavat monissa mm. maa- ja metsätalouteen liittyvissä sähköisissä palveluissa olennaisen osan kokonaisuutta. Karttojen käytettävyyttä voidaan parantaa tarjoamalla karttavaihtoehtona kuvaustekniikaltaan helpommin luettavia karttaversiona. Jos karttapalvelu on tarkoitettu lähinnä tukemaan navigointia johonkin tiettyyn kohteeseen tai fyysiseen palveluun, esimerkiksi viranomaisen nettisivuilla, direktiivin ja lain vaatimus tarjota olennainen tieto saavutettavassa digitaalisessa muodossa on perusteltu. Näiden kahden karttapalvelutyyppin (maantieteellinen kuvaus, navigointiin tarkoitettu) ero soveltamisalassa olisi hyvä kuvata täsmällisemmin soveltamisalan kuvauksessa ja/tai perusteluissa.

Esityksen 4 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava sen vastuulla olevien digitaalisten palvelujen saatavuudesta. Digitaalisten palvelujen käyttökatkot on ajoitettava ajankohtaan, jolloin digitaalisten palvelujen käyttö on vähäistä ja niistä on tiedotettava ennalta. Viranomaisen on julkaistava käyttökatkon ajaksi ohjeet, miten jokainen saa asiansa hoidetuksi vaihtoehtoisella tavalla. Tässä yhteydessä tulisi pystyä huomioimaan digitaaliseen palveluun liittyvä palvelulupaus ja suhteuttaa saatavuusvaatimukset palvelulupaukseen. Kaikissa tapauksissa ei voida sitoutua jatkuvaan palveluun.

Ehdotetun lain säännökset jättävät jossakin määrin epäselväksi, onko tarkoituksena ulottaa esimerkiksi tekstitysvaatimus sellaisiin aikasidonnaisiin medioihin, joissa median sisältö on keskeisiltä osin saatavissa esimerkiksi samalta verkkosivulta tekstimuodossa. Ministeriö ehdottaa harkittavaksi, että ehdotusta täsmennettäisiin myös kolmannen osapuolen palveluissa olevien sisältöjen osalta, kuten esimerkiksi facebook.com ja youtube.com -verkkopalveluissa.

Ehdotetun lain mukaan palveluntarjoajan tulee tehdä valmiiksi tallennettu aikasidonnainen media saavutettavuusvaatimusten mukaisesti 14 vuorokauden kuluessa palveluntarjoajan toteuttaman ensimmäisen lähetyskerran tai uudelleen julkaisukerran jälkeen. Ministeriön käsityksen mukaan ehdoton aikaraja voi johtaa siihen, että aikasidonnaisten medioiden määrä tulee jossakin määrin vähentymään, sillä niiden käsittely edellyttäisi lisäresursointia, mikä ei välttämättä ole mahdollista.

Lausunnolla oleva lakiehdotus tuo viranomaisille veloitteet tehdä palveluista vammaisille saavutettavia. Hallituksen esityksestä ei kuitenkaan käy ilmi mille kaikille vammaisryhmille palveluiden tulee olla saavutettavissa.

Esityksen 8 §:n mukaan palveluntarjoaja voisi vedota kohtuuttomaan rasitteeseen, jos saavutettavuusvaatimusten täyttäminen aiheuttaisi toiminnalle kohtuuttoman rasitteen. Perustelujen mukaan kohtuuttomaan rasitteeseen voidaan vedota vain ajallisesti rajatun ajan. Kun

palveluntarjoaja hankkii uuden alustan, jolla digitaaliset palvelut julkaistaan, tulisi saavutettavuusvaatimukset täyttää. Sen sijaan itse pykälässä ei käy ilmi, että kohtuuttomaan rasiitteeseen voisi vedota vain rajoitetun ajan. Maa- ja metsätalousministeriö esittää, että paikkatietoa/kartan sisältävät maantieteelliseen kuvailuun tarkoitettut palvelut rajataan selkeästi soveltamisalan ulkopuolelle kunnes on olemassa teknisiä apuvälineitä, joiden avulla tiedot voidaan esittää saavutettavassa muodossa. Lisäksi esityksen 8 §:n perustelut tulisi muuttaa vastaamaan säädöksen sisältöä, kohtuuttomaan rasiitteeseen vetoaminen pitäisi olla mahdollista myös uusien tai uudistettavien palveluiden osalta.

Esityksen perustelujen mukaan lakia sovellettaisiin metsänhoitoyhdistyksiin. Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan metsänhoitoyhdistykset tulee jättää lain soveltamisalan ulkopuolelle. Metsänhoitoyhdistyksillä ei ole julkisia hallintotehtäviä, eivätkä ne saa julkista rahoitusta. Vuonna 2014 ja 2015 voimaan tulleilla metsänhoitoyhdistyslain muutoksilla poistettiin yhdistyksiltä oikeus saada verottajan keräämiä metsänhoitomaksuja. Nykyään metsänhoitoyhdistykset rahoittavat toimintansa jäsenmaksuilla ja liiketoimintansa tuotoilla. Erityslainsäädännöstä huolimatta metsänhoitoyhdistykset eivät siten ole julkisoikeudellisia vaan yksityisoikeudellisia yhdistyksiä.

Esityksessä direktiivin soveltamisalaa on ehdotettu laajennettavan kansallisesti koskemaan kuntien liikelaitoksina ja kuntien toimielinten alaisina toimivien vesihuoltolaitosten lisäksi myös kuntien omistamia vesihuoltoalalla toimivia yhtiöitä. Tarkoituksena on varmistaa, ettei palvelun tarjoajan oikeudellisella muodolla voida välttää ehdotettavan lain soveltamista. Maa- ja metsätalousministeriö pitää esitystä kannatettavana.

2 luku: Viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestäminen yleisölle

Esityksen nykytilakuvauksen alussa todetaan, että verkkosivustojen, mobiilisovellusten tai sähköisten asiointipalvelujen saavutettavuudesta ei ole yhtenäistä lainsäädäntöä, vaan sääntely on hajautunut eri säädöksiin ja on tasoltaan yleisluonteista. Saavutettavuudesta ei ole säädetty missään laissa kattavasti. Digitaalisten palvelujen tarjoamiseen viranomaisissa vaikuttaa useita yleis- ja erityislakeja. Lainsäädäntö on ollut osin muuttumaton jo yli 15 vuotta, vaikka toimintaympäristö on muuttunut viranomaistoiminnassa.

Tästä syystä Luvun 2 osalta olisi kokonaisuudessaan varmistettava tämän sääntelyn suhde mm. valmistelussa olevaan tiedonhallintalainsäädäntöön. Pällekkäisyyttä tai merkittävää yhteyttä näyttää olevan lähes kaikissa pykälissä. Palveluita toteuttavien hallinnon toimijoiden kannalta olisi tärkeää, että sekä tiedon hallintaan että niihin liittyvien palveluiden kehittämiseen ja hallintaan liittyvä lainsäädäntö olisi selkeää, yhtenäistä ja mahdollisimman kokoavasti lainsäädännössä säädeltyä.

Ministeriön käsityksen mukaan ehdotettu sääntely erityisesti digitaalisten palvelujen yhteensopivuuden osalta on kannatettava, sillä tämän voidaan arvioida vähentävän jonkin verran täytäntöönpanon edellyttämää työmäärää.

Yleislaki, joka mahdollistaa laajan sähköisen asioinnin, olisi saatavuusvaatimusten rinnalla ensiarvoisen tärkeä asian eteenpäin viemiseksi. Tällä hetkellä jo olemassa olevan lain tulkinta näyttää erilaiselta eri hallinnonaloilla, samantyyllisiä hakuprosesseja on pystytty säätämään täysin sähköisiksi toisilla hallinnonaloilla ja sektoreilla, toisilla ei. Tarvitaan tulkinta/säädökset siitä, voisivatko alueelliset palvelupisteet toimia apuna sähköisen hakemuksen täyttämässä niiden

hakijoiden osalta, joilla ei ole itsellään mahdollisuutta sähköiseen hakuun. Lisäksi tarvitaan säännökset tähän liittyvistä vastuukysymyksistä. Malli voisi olla esimerkiksi seuraava viljelijöiden osalta: Kun viljelijä tulee toimistolle jättämään paperihakemusta, hänet ohjataan tekemään avustajan kanssa sähköinen hakemus. Kun sähköinen hakemus on tehty, se tulostetaan ja viljelijä vakuuttaa allekirjoituksellaan olevansa vastuussa hakemuksesta. Näin maksajaviraston työntekijä ei ole esteellinen myöhemmin käsittelemään ko. viljelijä tukihakemusta. Tällainen allekirjoitus edellyttää sähköisen allekirjoituksen vaatimismahdollisuutta.

Digitaalisten palvelujen saavutettavuudessa on kyse myös fyysisestä / maantieteellisestä saavutettavuudesta. Siitä onko kansalaisella käyttömahdollisuus - tarpeita vastaava yhteys ja tarvittava laitteisto sekä osaaminen - jotta hän pystyy hyödyntämään julkisia digitaalisia palveluja. Nopean, symmetrisen ja tasalaatuisen tietoliikenneyhteyden käyttömahdollisuus on yhä enenevässä määrin mittari yhteiskunnan yhdenvertaisuudelle. Digitaalisten palvelujen saavutettavuutta on tarkistettava ja edistettävä myös fyysisen / maantieteellisen saavutettavuuden näkökulmasta: Onko kansalaisella käytettävissä tietoliikenneyhteys joka vastaa digitaalisen palvelun asettamia teknisiä vaatimuksia. Esimerkkeinä lääkärin vastaanotto tai etäopetus videoyhteyden kautta. Digitalisaatio vähentää paikkasidonnaisuutta, tuo palveluja lähelle käyttäjää, vähentää kustannuksia ja sujuvoittaa prosesseja. Digitaalisuuden hyödyntämisen ja sen tuomien hyötyjen toteutumisen perusedellytyksenä ovat kuitenkin toimivat ja saavutettavissa olevat tietoliikenneyhteydet sekä kansalaisten digiosaaminen.

3 luku: Digitaalisten palvelujen saavutettavuus

Ministeriö pitää tarkoituksenmukaisena, että ensinnäkin palveluntarjoaja voi ainakin jossakin määrin arvioida kohtuullisia mukautuksia ja toisekseen, että digitaalisissa palveluissa pääosin AA-tasoa on pidettävä riittävänä.

Hallituksen esitysluonnoksen 10 §:n 3 momentissa säädettäisiin siitä, että palveluntarjoajan on lähetettävä palautteen vastaanottamisesta lähettäjälle sähköinen vastaanottokuittaus, josta ilmenee palautteen vastaanottoaika. Sen sijaan tätä asiaa on perusteltu hallituksen esitysluonnoksen 10 §:n 1 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on muun ohella todettu siitä, että palveluntarjoajalla olisi velvollisuus lähettää palautteen vastaanottamisesta sähköinen vastaanottokuittaus, josta ilmenisi palautteen vastaanottoaika. Perusteluista ei käy tarkemmin ilmi, miksi tässä kohdassa ei viitata suoraan sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain 12 §:n 1 momentin säännökseen ja miksi vastaanottokuittauksen sisällöstä tulisi säätää yleislaista poikkeavasti. Tämän vuoksi maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa harkittavaksi, että ensinnäkin hallituksen esitysluonnoksen 10 §:n 3 momentissa viitattaisiin tältä osin yleislain mukaiseen vastaanottokuittaukseen sen sijaan, että tältä osin poikettaisiin yleislain säännöksistä ja toisekseen 10 §:n 1 momentin yksityiskohtaisista perusteluista tätä asiaa koskevat perustelut siirrettäisiin 10 §:n 3 momentin yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Hallituksen esitysluonnoksen perusteella jää epäselväksi palautteen lähettäjälle annettavan vastauksen oikeudellinen luonne ja onko vastauksiin tarkoituksena soveltaa hallinnon yleislainsäädäntöä ja jos on, niin onko tarkoituksena soveltaa niitä kokonaisuudessaan tai vain joitakin osin? Myös se seikka, onko vastauksen tiedoksiantoon tarkoitus soveltaa hallinnon yleislaeissa säädetyjä tiedoksianto koskevia säännöksiä, jää epäselväksi. Maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa harkittavaksi, että ensinnäkin vastauksen oikeudellista luonnetta täsmennettäisiin yksityiskohtaisissa perusteluissa ja toisekseen että ehdotetussa hallituksen

esityksen 10 §:n 3 momentissa säädettäisiin siitä, että palveluntarjoaja voisi antaa vastauksensa tiedoksi lähettäjälle siinä muodossa kuin mitä palautteen lähettäjä on lähettänyt palautteen. Näin ollen kirjallisesti toimitettuun palautteeseen vastattaisiin kirjallisessa muodossa ja sähköisesti toimitettuun palautteeseen vastattaisiin sähköisessä muodossa. Sääntelyllä siten poikettaisiin yleislainsäädännössä tiedoksianto koskevasta sääntelystä, jos näitä on tarkoitus ylipäätään soveltaa. Tällä varmistettaisiin se, että palveluntarjoajan ei tarvitse tiedustella erikseen vastauksen tiedoksiantotapaa koskevia seikkoja palautteen lähettäjältä, joka puolestaan voi viivästyttää vastaamista palautteen lähettäjän oman menettelyn vuoksi.

INSPIRE-direktiivi ja sen nojalla annetut toimeenpanosäännöt määrittelevät tiettyihin tietoteemoihin liittyvien paikkatieto- ja verkkopalveluiden vaatimuksia. Osa näistä liittyy palveluiden saavutettavuuteen. Direktiivin nojalla on annettu Suomessa laki paikkatietoinfrastruktuurista (421/2009).

Esityksen 8 §:n perusteluissa todetaan, että kohtuuttomaan rasitteeseen ei voida vedota kuin ajallisesti rajattu aika. Kun palveluntarjoaja hankkii uuden alustan, jolla digitaaliset palvelut julkaistaan, palveluntarjoajan on huolehdittava hankintavaiheessa, että alusta tukee saavutettavuusvaatimusten toteuttamista. Kohtuuttoman rasitteen arvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon taloudelliset vaikutukset, jos saavutettavuusvaatimusten toteuttaminen käytössä olevaan digitaaliseen palveluun muodostuisi kustannuksiltaan suuriksi. Kohtuuttomaan rasitteeseen ei voisi vedota tilanteissa, joissa hankitaan uutta digitaalista palvelua, vaan siihen voidaan vedota ainoastaan käytössä oleviin digitaalisiin palveluihin tehtävien muutosten ja niihin liittyvien kustannusten osalta. Tässä tulisi voida huomioida, että kaikkien palveluiden saavutettavuutta ei voida kattavasti kehittää tavoitteiden mukaiseksi niiden ominaispiirteiden vuoksi (esim. maantieteellistä aluetta kuvaavat karttapalvelut, jos tulkitaan kuuluvaksi soveltamisalaan).

Esityksen 10 pykälässä (Saavutettavuuspalautte) säädettäisiin saavutettavuuspalautteesta. Saavutettavuusdirektiivin johdanto-osan 46 kohdan mukaan jäsenvaltioiden olisi järjestettävä palautemekanismi, jonka avulla kuka hyvänsä voi ilmoittaa asianomaiselle julkisen sektorin elimelle siitä, että verkkosivusto tai mobiilisovellus ei täytä saavutettavuusdirektiivissä säädettyjä saavutettavuusvaatimuksia, ja pyytää pois jätettyjä tietoja. Tällaiset tiedonsaantipyynnöt voisivat koskea sisältöä, joka ei kuulu saavutettavuusdirektiivin soveltamisalaan tai joka on muutoin vapautettu saavutettavuusdirektiivissä säädettyjen saavutettavuusvaatimusten noudattamisesta, kuten toimisto-ohjelmien tiedostomuodot, valmiiksi tallennettu aikasidonnainen media tai arkistoitujen verkkosivustojen sisältö. Täytäntöönpanomenettelyyn liittyvää palautemekanismia käyttämällä julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten käyttäjien olisi voitava pyytää tarvittavia tietoja, myös palveluista ja asiakirjoista. Asianomaisen julkisen sektorin elimen olisi vastattava oikeutettuun ja kohtuulliseen pyyntöön toimittamalla tiedot soveltuvalla ja asianmukaisella tavalla kohtuullisessa ajassa. Miten voidaan velvoittaa toimenpiteisiin, jotka koskevat soveltamisalan ulkopuolista sisältöä? Tiedonhallintalain valmistelu pitää myös huomioida tässä yhteydessä selkeämmin.

4 luku: Saavutettavuusvaatimusten valvonta ja oikeussuoja

-

5 luku: Erinäiset säännökset

Ministeriö kannattaa ehdotettuja siirtymäsäännöksiä, sillä olisi kohtuutonta, että ehdotetun lain säännöksiä sovellettaisiin takautuvasti esimerkiksi aikasidonnaisiin medioihin.

3. Kommentit vaikutusten arviointiin

Taloudelliset vaikutukset ovat MMM:n hallinnonalalla merkittäviä, jos edellytetään esim. erilaisten tapahtuma- ja opastusvideoiden tekstittämistä tai maantieteelliseen kuvaukseen käytettyjen karttapalveluiden laajamittaista uudistamista kahden seuraavan vuoden aikana.

4. Muut kommentit

Tämän lain ja valmisteilla olevan tiedonhallintalain yhteydet tulisi kuvata selkeämmin.

Hallituksen esitysluonnoksen yleisperusteluissa ei ole tarkemmin yksilöity, mitä siinä tarkoitetaan henkilöstöhallinnon digitaalisilla palveluilla, jotka on tarkoitettu työntekijöiden käytettäväksi ja joihin ehdotettua lakia olisi tarkoitus soveltaa. Maa- ja metsätalousministeriö pitää välttämättömänä, että hallituksen esityksen yleisperusteluja täsmennetään näiltä osin. Täsmentäminen on välttämätöntä sekä ehdotetun lain täytäntöönpanon että sen valvonnan kannalta, jottei jää epäselvyyttä, mitä lainsäätäjä on tarkoittanut henkilöstöhallinnon digitaalisilla palveluilla.

Kuten edellä on todettu, että esitysluonnoksen mukaan ehdotettua lakia sovellettaisiin henkilöstöhallinnon digitaalisiin palveluihin, mikä käytännössä liittyy niin sanottuihin valtionhallinnon konsernijärjestelmiin ja pääasiassa valtionhallinnon talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä Kiekuun. Esitysluonnoksessa ei ole tarkemmin arvioitu, onko valtionhallinnon konsernijärjestelmien osalta saavutettavuusvaatimukset ratkaistavissa niiden käyttöliittymiin ja/tai valtionhallinnon tietokoneisiin asennettuihin verkkoselaimiin tehtävillä muutoksilla ja jos on, niin millaisilla muutoksilla. Esitysluonnoksessa ei ole tarkemmin selostettu, millaisten tietoteknisten ratkaisujen tekemistä konsernijärjestelmien käyttöliittymiin ja/tai verkkoselaimiin saavutettavuusvaatimuksien täyttäminen edellyttää valtionhallinnossa. Joka tapauksessa selvää on, että tällä hetkellä valtionhallinnon konsernijärjestelmistä ja niiden muuttamisesta sekä kehittämisestä pääasiassa vastaa valtiovarainministeriön ohjauksessa oleva Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus. Valtionhallinnossa konsernijärjestelmien käyttäjät muodostavat yhteyden konsernijärjestelmiin käyttämällä valtionhallinnon käytössä oleviin tietokoneisiin asennettuja yleisiä verkkoselaimia. Ministeriöiden henkilöstön käytössä olevista tietokoneista ja niihin asennetuista ohjelmistoista kuten myös niihin asennetuista verkkoselaimista vastaa pääasiassa valtioneuvoston hallintoyksikkö. Jos laissa säädetyt saavutettavuusvaatimukset olisi saavutettavissa konsernijärjestelmien käyttöliittymiin tehtävillä muutoksilla, voitaisiin asetettuun tavoitteeseen päästä valtiovarainministeriön ohjauksella luonnoksessa ehdotetun sääntelyn sijaan. Vaikutusarvioinneissa tulisi myös ottaa selkeästi kantaa siihen, että voidaanko ylipäätään valtionhallinnon konsernijärjestelmiä käyttävälle työnantajavirastolle säätää sellaisia velvoitteita, joista se ei käytännön syistä voi vastata ja minkä vuoksi valtiovarainministeriö ei mahdollisesti voi ohjata Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta konsernijärjestelmiin liittyvien saavutettavuusvaatimuksien saavuttamiseksi. Lisäksi vaikutusarvioinneissa tulisi ottaa selkeästi kantaa myös siihen, että onko velvoitteista säätäminen kohtuullista näissä olosuhteissa. Lisäksi vaikutusarviointien tulisi sisältää kattavat perustelut siitä, kuka tosiasiallisesti vastaa valtionhallinnon konsernijärjestelmistä ja valtionhallinnon henkilöstön käytössä olevista tietokoneista ja niihin

asennetuista ohjelmistoista sekä millä tavalla vastuu näistä olisikin työnantajavirastolla. Ministeriön käsityksen mukaan olisi perusteltua ensiksi arvioida lievempien keinojen käyttämistä sääntelyn sijaan. Lisäksi on muistettava, että pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman kirjauksien mukaan normeja tulisi pikemminkin purkaa kuin lisätä.

Ministeriön käsityksen mukaan julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan sekä valtiovarainministeriön rooli ja sen laatimat suositukset ja ohjeet korostuvat ehdotetun lainsäädännön täytäntöönpanossa. Ohjeiden tulisi olla tältä osin konkreettisia, jotta ymmärrys ehdotetun sääntelyn edellyttämistä konkreettisista toimenpiteistä lisääntyy. Valtiovarainministeriön tulisi oheistaa virastoja ehdotetun sääntelyn täytäntöönpanossa konkreettisilla ohjeilla ja esimerkeillä. Valtiovarainministeriön tulisi myös järjestää koulutusta virastoille ehdotetusta laista.

Vertanen Antti
Maa- ja metsätalousministeriö

Selkänaho Marianne
Maa- ja metsätalousministeriö